

СНН

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 6. април 2006.

Нова серија, г. XVI, бр. 14

Захваљујући влади АП Војводине

Фото: ИВАН ЈАКШИЋ

Обнова Текелијанума

Сегедински забавиштарци најсимпатичнији

З а малишане и забавиље Српске забавишне групе у Риго улици у Сегедину 30. март остаће дуго упамћен. Наиме, на информативном сајму градских вртића, такозваној забавишној берзи, наша деца су проглашена најбољом, најлепшом и најсимпатичнијом.

Ласкаву титулу наши малишани предвођени забавиљом Наталијом Дукић-Стантић, измамили су сјајним кореографијама које су се бази-

Наравно, за још бољу стручну делатност потребна су додатна средства и разна помагала из матице која такође коштају, па баш зато, особље Српске забавишне групе у Сегедину се нада да ће убудуће рад са малишанима бити још више потпомогнут.

Иначе, у априлу ће се обавити упис у установу у Риго улици и очекује се сличан број полазника Српске забавишне групе.

П. М.

Представа српских забавиштарца из Сегедина

рале на песмицама српских аутора попут Миње Суботе, Бранка Коцкице итд.

На бини Дома омладине, иначе, представили су се сви полазници Српске забавишне групе: седам девојчица и петнаест дечака који су својом игром, љупкошћу очарали публику.

Ваља рећи да се број деце наше групе из године у годину повећава. Имајући у виду да се пре неколико година, на самом старту, једва сакупило шесторо полазника, садашња бројка од 22 указује на успешан методолошки, педагошки рад Наталије Дукић-Стантић и њених колегиња, које заслужују још већу подршку. Помоћ им, иначе, пружају Сегединска српска заједница и месна Српска мањинска самоуправа, а у сусрет им, својим прилозима, излазе и родитељи.

Приватни донатори обнављају дешчанску цркву

Иконостас српске цркве у Десци

П рошле јесени, приликом контроле ватрогасаца који су увид извршили и у дешчанском српском православном храму, установљено је да су електро-инсталације застареле, да не одговарају данашњим прописима и да су опасне за древну светињу.

Баш зато, донета је одлука да се изврше неопходни радови на обнови електрификације светиње: ваљало је изменити жице, сијалице, прекидаче, лампе итд. Но, као што то обично бива, материјални положај месне црквене општине није дозволио да се одмах прионе на посао. Ипак, на срећу, није се морало дуго чекати: послови су урађени и то захваљујући великодушности трију породица које су у целини финансирале обнову електричних инсталација светог храма: извођење радова, који су коштали 400.000 форинти, својим прилозима потпомогли су Игор и Теодора Шехаповић, Мирослав и Агнеш Мориц, као и Јене Мориц са својом супругом Маром Шевић-Мориц.

Поменути породице, дакле, снасиле су све трошкове и тиме показале још једном оданост својој православној вери и Цркви. Иначе, ово им није прво овакво племенито дело. Наиме, оне су знатно помогле и об-

нову парохијског стана, штавише, Мара Шевић-Мориц је о свом трошку дала да се окрече и просторије Српског клуба, а обећала је да ће ускоро донети тепихе и завесе тако да ће сви верници на први дан Васкрса, после свете литургије, моћи да пређу на мало послужење у потпуно обновљен Српски клуб.

Црквено-општински одбор у Десци предвођен јерејем Светомиром Миличићем, месним парохом, захваљује се поменути породицама на њиховом труду, у нади да ће им Господ Бог подарити среће, здравља и да ће радосно дочекати велики црквени празник Васкресење Христово.

Припреме за Васкрс, иначе, убрзано теку: уприличен је друштвени рад месних српских православних верника који су у суботу извршили спремање светиње и улепшавање порте, а слична друштвена акција предвиђа се и за недељу дана на месном српском православном гробљу.

Поред достојног обележавања Васкрса, посебна пажња се посвећује и хуманитарном балу у циљу сакупљања прилога у корист обнове торња дешчанског српског православног храма. Приредба ће се одржати 5. маја ове године.

Предраг Мандић

Активности Срба у Баји

Активност бајских Срба не јењава. То потврђују и одлуке донете на седници Самоуправе Срба у Баји, одржаној 25. марта, којом је председавао председник бираниг тела, Милош Апић.

На дневном реду налазиле су се три тачке: извештај о прошлогодишњем финансијском пословању, прихватање буџета за текућу годину и тачка „разно“.

Чланови самоуправе су се сложили да је из године у годину све мање материјалних средстава, али упркос негативној тенденцији, редовно се одржавају програми, приређују разне културне и верске манифестације. Осим тога, радосна је чињеница да је прошла година закључена са

позитивним финансијским билансом од 300.000 форинти. Поменути средства биће допуњена новчаним износом добијеним из централног буџета, а ту је и материјална подршка коју локална самоуправа Баје сваке године додељује бираним телима мањина, па тако и српској, у износу од милион форинти.

Буџет Бајаца ће свакако бити измењен, наиме, Срби у граду на Шугавици рачунају и на додатне ставке путем конкурса. Финансијска потраживања поднеће како месна српска самоуправа, тако и Културно и верско удружење бајских Срба.

Што се тиче програма, њих ће бити и ове године: приредбе ће се ре-

ализовати на градском, регионалном, штавише, и земаљском нивоу! На седници месне српске мањинске самоуправе разговарало се о прослави Ускрса, храмовне славе „Летњи св. Никола“ а донета је и одлука да се достојно обележи 65 година од мучничке смрти покојног јереја Милоша Апића који је мучки убијен 12. априла 1941. године у Сантову. Поводом тужне годишњице, служиће се парастос блаженопочившем јереју о којем ће се јавност, свакако, благовремено обавестити.

Све у свему, Срби у Баји одлучни су да и ове године остваре бројне планове и програме које су зацртали на самом старту 2006. године. Међу њима, налази се и успешно учешће на јесењим мањинским изборима.

П. М.

Предавање и промоција књиге у ССМ

Зашто Срби нестају?

У организацији Самоуправе Срба у Мађарској и Културног и документационог центра, у библиотеци ССМ прошлог петка је одржана промоција књиге Биљане С. Спасић „Зашто Срби нестају?”. Гост вечери била је сама ауторка, која је ову прилику искористила да осим са својом књигом, присутне упозна и са неким од последица невоље коју називамо „белом кугом”, а која је све израженија у централној Србији и Војводини.

– Долазим да вам кажем да наша матица полако умире. Демографски стручњаци су говорили: само да сване трећи миленијум и Србија ће бити пуна људи. Прогнозе су говориле да ће их бити 40 милиона, а од тога 27 милиона Срба. Сванула је 2002. година, направљен је последњи попис становништва и када су објављени резултати Србија се следела: у нашој матици данас живи седам и по милиона становника, од чега 6.212.000 Срба – рекла је Биљана С. Спасић и упитала где је 21 милион Срба, шта се дешава са српским народом и да ли је то тенденција која прати све народе света?

– Тек смо се забринули када смо сазнали да се албански народ у последњих 100 година умножио 700%, или седам пута, а турски народ 400%. Сви наши суседи, и Румуни и Бугари се увећавају, додуше у мањем проценту. Једино су Срби народ чије се огњиште гаси, једини који се повлачи са историјске сцене.

Излагање госпође Спасић било је уједно и њено присећање на славне претке српског народа, на то какав је некада био тај светосавски народ, да ли је имао проблеме које ми данас имамо, а осврнула се и на данашњу ситуацију у Србији, односно на демографска истраживања становништва. Она је подсетила да је у ср-

пским домовима било у просеку по седморо деце у време када је она била често пустошена ратовима, глађу и болестима. Српкиње су, по њеним речима, тада рађале и поштовале божју заповест: рађајте се, и множите се, и напуните земљу и владајте њоме. Тада Србија није знала за белу кугу.

Уз помоћ дијаграма гошћа је приказала резултате статистичких истраживања од 1948. године до данас. Тако је Војводина 1948. године имала 1.640.000 житеља, а Косово и Метохија више него двоструко мање – 730.000. У наредним пописним периодима становништво Косова се рапидно умножава, да би 1991. године његов број достигао 2.000.000. Исте године забележено је да у Војводини такође живи 2.000.000 становника. Данас, једанаест година касније процењујемо да на Косову живи око 3.000.000 Албанаца чему је, према речима ауторке књиге, допринело и досељавање Албанаца из Албаније. У јужној српској покрајини 2002. године је забележено свега неколико процената Срба, а 1961. године било их је 75%. Албанаца је 1921. године било 140.000, а сада се њихово бројчано стање мери милионима.

Госпођа Спасић је изразила забринутост због изразито повећаног морталитета у односу на наталитет у Војводини и централној Србији. Према њеним речима, тамо се на девет сахрана обави једно крштење. Изнела је пример да је у околини Ниша на 42 сахране било само два крштења. За то време на Косову се дешава демографска експлозија какву немају чак ни земље трећег света. У албанским домовима у просеку живи по 16 деце, па зато с разлогом кажу да је њихова атомска бомба – жива сила. Таква експлозија становништва доводи до појаве која се назива „тескобом простора” и зато постоји стална природна тежња да се тај простор шири на рачун оног који се празни, тј. централне Србије и Војводине. По њеним речима, српске општине Медвеђа, Прешево и Бујановац Албанци већ називају „Источним Косовом”.

– Оног тренутка када Косово постане независно, на реду је интернационализација албанског питања у јужној Србији – закључила је Биљана С. Спасић.

Иако је промоција књиге „Зашто Срби нестају?” била најављена у штампи, ова тема изгледа да није успела да заинтересује овдашњу српску јавност. Осим организатора, предавању је присуствовало свега осморо наших сународника.

Д. Јаковљевић

Председништво ССМ

Без јединственог става

Након проширене седнице председништва ССМ, одржане 24. марта, прошле среде одржан је још један, овога пута редован састанак ужег руководства највишег политичког представника српске заједнице у Мађарској. Као што смо вас у протеклом броју Српских народних новина обавестили, скуп на којем су учествовале све заинтересоване стране, није дао одговор на питање како ће се и у које сврхе користити просторије у улици Нађмезе, чији је једини власник Културни и документационо центар Срба у Мађарској.

На састанку одржаном после недељу дана, према речима председнице ССМ, Милице Павлов, разматрани су услови за расписивање конкурса за директора Центра и договорено да се уз коришћење одговарајуће стручне помоћи, што пре изрази правилник рада. Овом приликом, поред осталог, присутнима је од стране члана председништва, Милана Степанова, главног уредника Српских народних новина, предочен свеобухватан концепт издавачке делатности, која би се обављала у улици Нађмезе, али јединствен предлог о начину ко-

Потпредседник ССМ, Љубомир Алексов

ришћења простора ни овога пута није утврђен. Како сада ствари стоје, коначан одговор на садашње недоумице даће наредна Скупштина ССМ.

С. М.

Друга седница ССБ

Прихваћен обрачун буџета

На другом овогодишњем састанку Српске самоуправе у Будимпешти, одржаном у понедељак 27. марта, разматран је обрачун буџета за протеклу годину и договорене активности у наредном периоду. Како истиче председник ССБ, Борислав Рус, финансијски биланс у 2005. био је позитиван, а формалну потврду оваквог пословања неопходно је на време проследити и надлежним институцијама градске управе, што је био првенствени разлог окупљања чланова руководства.

Након што је обрачун прихваћен, договорено је да се прошлогодишња уштеда уклопи у актуелни буџет и реализује током текуће године. Овом приликом присутни су упознати са досадашњим резултатима рада, међу којима су потписивање споразума о сарадњи са Српским

националним вијећем града Загреба и објављивање двојезичног издања о животу и делу познатог српског композитора, виолинисте и музичког педагога, Петра Стојановића.

Такође је било речи о пројектима за које су средства добијена путем конкурса још прошле године, као што је напр. интернет страница и периодичне новине на српском језику. Констатовано је да је њихова реализација у току и да ће новине бити објављене како у интернет, тако и у штампаној форми.

У наставку састанка разматране су молбе за финансијску помоћ, а што се тиче предлога плана рада за 2006, истиче г-дин Рус, његова изорада је у току, а коначна верзија члановима ССБ биће предочена на првој наредној седници.

С. М.

Седница самоуправе XIX кварта

На седници српске самоуправе у Кишпешту, одржаној прошле недеље, према речима председника, Борислава Руса, разматране су новине које доноси закон о мањинама, односно, програми планирани у предстојећем периоду. Поред припрема за изборе, чланови овог мањинског тела имају намеру да одрже неколико самосталних и заједничких културних програма. У првом реду наставиће да сарађују са побратимљеним градом Сомбором и у том интересу током месеца јуна планира се размена љака.

Српска самоуправа учествоваће

на кварталном Дану мањина и заједничкој вечери почетком месеца октобра, а као и свих претходних година укључиће се у све значајније манифестације на градском нивоу. Прва таква црквено-народна приредба биће свечано обележавање храмовне славе, Ђурђевдана. За рад наше организације из општинског буџета издвојено је два милиона форинти, што ће уз обавезну државну помоћ и средства која ће се реализовати путем конкурса, бити довољно за остварење предвиђеног плана рада.

С. М.

Биљана С. Спасић промовише књигу „Зашто Срби нестају?”

Захваљујући Влади АП Војводине

Почиње обнова Текелијанума

У прву фазу уложено 100 000 евра

У један од најзначајних датума новије историје Срба у Мађарској, већ сада може да се уброји 1. април 2006. године када су званично отпочели радови на унутрашњој рестаурацији Текелијанума, задужбине великог српског добротвора Саве Текелије, некадашњег дома српских студента и седишта Матице српске. У присуству трочлане делегације Владе АП Војводине, на челу са председником Извршног већа, Бојаном Пајтићем, свештеника Епархије будимске, позваних гостију и великог броја новинарских екипа из матичне земље, Његово преосвештенство епископ будимски г-дин Лукијан тачно у 11 часова обавио је чин освећења свечане сале Текелијанума.

Краћим обраћањем аудиторијуму, у првом реду финансијерима пројекта обнове, Влади АП Војво-

она српска интелигенција, која је касније у Србију доносила науку, образовање и дах Европе. Због тога смо ми решили да њеним реновирањем, започнемо замашан пројекат развијања управо тог европског духа. У Војводини, ова институција биће место где ће долазити српска, мађарска, словачка, румунска и русинска омладина, која ће бити у прилици да се упознаје и са српском и са мађарском културом, у једној институцији, која је традиционално српска и налази се у центру Будимпеште, као главног града Мађарске. Прво ће се реновирати трећи и четврти спрат, дакле интернат, где ће долазити омладина, пре свега основношколска и средњошколска, али где ће у организацији покрајинске Владе и у сарадњи са Епархијом будимском моћи да долазе и студенти.

Конференција за штампу у Галерији портрета епископа будимских

Освећење свечане сале Текелијанума

дине, владика Лукијан пожелео је срећан почетак радова и што скорије уселиње свима онима, који у Текелијануму буду живели и радили. Високи гост из северне српске покрајине, магистар Бојан Пајтић, на последњем спрату Текелијиног здања, у заиста више него руинираној просторији некадашњег интерната, избијањем неколико дасака паркета симболично је обележио почетак новог периода текелијанумске историје, којим ће овај објекат од приоритетног национално-културног значаја после много деценија постепено почети да добија првобитни изглед и функцију.

За велики број заинтересованих новинара у Галерији портрета епископа будимских потом је одржана конференција за штампу. Истакавши да је Текелијанум био најстарија и најзначајнија институција Срба у Аустро-угарској, председник Извршног већа Владе АП Војводине, Бојан Пајтић, такође је рекао да по свеукупном значају за нашу историју и културу стоји раме уз раме са манастиром Хиландаром:

– У Текелијануму је настала Матица српска, овде се школовала сва

Реновираћемо и свечану салу, која је намењена одржавању разних културних манифестација.

Захваљујући се Епархији будимској на сарадњи, Бојан Пајтић изразио је наду да ће и друге одговорне институције Републике Србије, као и надлежни органи у Мађарској спознати значај овог пројекта и укључити се у процес његове ревитализације, јер је пре свега реч о „мултикултурној институцији, изузетно значајној за очување културе и идентитета Срба у Мађарској.”

Надовезујући се на излагање г-дина Пајтића, Његово преосвештенство епископ будимски г-дин Лукијан у наставку

је рекао да је држава вратила само пола задужбине, тзв. пасиву, док је „актива” задржана, што значи да се и даље води борба за повраћај задужбинског простора у целини. Одговарајући на питања новинара председник ИВ АП Војводине додао је да је покрајина у пројекат до сада инвестирала око 9 милиона динара (близу 100 000 евра) и има намеру да то чини и даље све док се Текелијанум не доведе на завидан ниво и не постане врхунска културна институција као што је то некада била.

– Интересантан је податак да од 1918. године, од када је практично основана држава Срба, Хрвата и Словенаца, у ову институцију никада нија стигла никаква помоћ. Ако знамо колики је њен прави значај, податак је прилично проблемати-

било интересовања, учинићемо то сами. Интернат би требао да буде готов већ крајем месеца јула, што значи да екскурзије могу да почну да долазе већ у току ове године. Његов капацитет је толики да ће овде моћи у сваком тренутку да се смести преко 50 љака. Наш приступ ће бити такав да то у истом тренутку буду ђаци различитих националности, да међу њима развијамо комуникацију, пријатељство и европски дух.

Члан Патроната Задужбине Саве Текелије, о. Војислав Галић присутне је затим информисао да је Република Мађарска 1991. године Епархији будимској вратила 36% укупне површине зграде под бројем 17, док је део под бројем 19 и даље остао у њеним рукама. У међувремену, откупом станова из сопствених средстава Епархија је дошла у посед око 74% укупне површине Задужбине, при чему целокупна површина зграде износи 8500 квадратних метара, део под бројем 17, близу 3200, а Цркви у овом тренутку припада око 6800.

На конференцији за штампу такође је речено да од државних органа Републике Србије на молбу Епархије да јој се у обнови Текелијанума помогне, није стигао никакав одговор и да ће у том смислу финансијска подршка бити затражена и од представника Владе Републике Мађарске. О томе какав ће предзнак имати Текелијанум у на почетку XXI века, председник Извршног већа АПВ, Бојан Пајтић, између осталог је рекао:

– Имаће пре свега предзнак очувања националног идентитета српске мањине у Мађарској, али исто тако и очувања европског духа, који је постојао у српском народу, а Текелијанум јесте била једна од институција, која је тај дух ширила. Овде ће долазити и деца других националности из Војводине и свакако ће послужити развијању узајамних односа између српске и мађарске културе.

Бојан Пајтић започиње радове у Текелијануму

Снежана Миливојевић

У Србији и Мађарској снима се филм о Милеви Марић-Ајнштајн

Екранизација животне приче Ајнштајнове „сенке”

После дужег најављивања, започет је рад на снимању филма о научници и верној сапутници Алберта Ајнштајна, Милеви Марић – Ајнштајн. Филм „Сенка”, редитеља Милоша Јовановића, снима се на немачком, српском, мађарском, чешком језику и на аутентичним локацијама, а заједнички је подухват партнера из Србије, Мађарске, Словеније, Босне и Херцеговине.

Писац сценарија, Александра Плескоњић, прича је пришла са сентименталне стране, покушавајући да гледаоцима предочи заједничке тренутке и све оно што је претходило разлазу двоје људи, који су истовремено били и сјајни научници. Она не разрешава вечиту дилему – ко је од њих двоје заслужнији за теорију релативитета, већ је желела да опише љубавну причу Милеве и Алберта и све оно што је ова жена унела у њихову идилу. Није изоставила ни тешке трауме након развода, од којих се Милева није опоравила до своје смрти.

Сценаријом је обухваћен цео Милевин живот, од детињства до смрти, а снимање се обавља у Србији, Мађарској, Чешкој, Немачкој, на укупно осамдесет две локације, међу којима су и Будимпешта и Сентандреја.

У посао су, према речима редитеља, укључене и уметничке екипе из тих земаља. Снимање ће трајати око годину дана, а премијера се очекује на пролеће 2007. Осим Анице Добре, глумачку екипу чине Јенс Харцер у улози млађег сина, Матијаш Швајгхедер, један од најактуелнијих и најбољих немачких глумаца који игра Ајнштајна, док ће се у улози Милевиног оца Милоша појавити Радоје Чупић. Улогу њене мајке тумачи Гордана Ђурђевић, а сестру Зорку игра сценаристкиња Александра Плескоњић. Музику потписује Влатко Стефановски, директор фотографије је Јован Милинов. Ангажован је и чувени мајстор за маску, Роберт Ребеле, који лице Анице Добре треба да трансформише од девојчице до старице.

Редитељ Милош Јовановић каже да овај филм није историјска читанка, јер се не бави фактографијом:

– У суштини, и поред све приче о Алберту, мало је правих података о Милеви Ајнштајн. Као да је свесно чувала тајну ко је и шта је. „Сенка” ће вероватно бити један од многих неуспешних покушаја одгонетања шта је то љубав, али биће сасвим сигурно потврда њене одлуке да не остави за собом фактографију. Јер да је она хтела да се зна колики је њен допринос Албертовом делу – знало би се. Видите, 1905. они су завршили три важна рада, један од њих је и поставка чувене теорије релативитета, 1917. су се развели, 1921. он је добио Нобелову награду, а она је умрла 1948. Дакле, могла је, да је хтела, оставити опоруче. Но, очито да јој то није било важно. И овај филм градим из тог угла – њој су били битни љубав и стварање. У сценарију ми то решавамо тако што јој Алберт након неких радова нуди да се потпише, међутим, она то одбија образлажући да је довољан његов потпис и каже: „Потписао си ти, Ајнштајн, а то значи једна стена”. Њој је било битно да је све што је направљено учињено из чисте љубави. Кад више није било љубави, није било ни стварања. Тада је своју огромну енергију усмерила ка деци. И то је фокус кроз који ми стварамо причу о Милеви Марић-Ајнштајн, од детињства до смрти.

Редитељ Јовановић верује да филм веома кореспондира са временом у коме живимо, да говори и о значају квалитетног образовања, о једнакости међу половима, отвара и питање полне дискриминације, али пре свега подсећа на страховиту моћ и лепоту коју има љубав.

– Прича о животу Милеве Марић је прича о нама. Она је огледало свих наших успона и падова, храбрости, лудности, страхова, тужних љубави, наших неразумевања са великим светом, али и наше жеље да будемо део тог истог цивилизованог света. Прича о Милеви је доказ да велике идеје не познају нацију, веру и пол и да само велика љубав ствара велика дела. Хођајући у сенци између новог и старог света, између модерног и традиционалног, између љубави и

мржње, између снова и сурове стварности, Милева нам поручује да наде има само за оне који храбро прихвате све изазове свог времена. Нажалост, Милева Ајнштајн је у Србији добила само почасно место у називу улица у градовима, у именима женских група, и сатисфакцију на чисто симболичкој основи. Њено име стоји без стварне позитивне идентификације у широком кругу људи и у животу народа жељног искорака из заосталости, у три са другима. У филму о Милеви Ајнштајн желимо да на видело изнесемо анонимни историјски свет да би се осветлио њен значај у нашем колективном сећању – каже редитељ и напомиње да је његова намера да сними филм о Милеви Марић (удатој Ајнштајн) такође је још један од многих покушаја да се објасни љубав:

– Љубав уопште не зависи од оних који изабирају једно друго, јер је то услов који се претпоставља, дакле, љубав не зависи од заљубљених, од оних индивидуа у жељу за сретну неком чудесном промисли, од њихових тела, суза, облика и уобразиље. Љубав зависи од случајности избора. Као кад се у Цириху на Политехничком факултету сретну млади Алберт Ајнштајн, Јеврејин немачког порекла, који се одрекао милитантног окружења немачке аристократије пред надалазаће ратове и нешто старија Милева Марић, прва жена у класи престижне високе школе, која је са собом у далеки свет из своје родне Бачке понела тамбурицу и српске јуначке песме. Овај филм је прича о судбини једне од најважнијих љубави двадесетог века. О љубави два блистава ума, о љубави која је донела ново схватање света, свемира, кретања планета, која је претпоставила и замислила нове енергије пре него што су оне доказане. На крају – парадоксално, ово је прича о немогућности врхунског разума да победи своју биологију. Успење Милеве Марић од хроме, талентоване математичарке и амбициозне студенткиње физике до Ајнштајнове музе и особе кроз коју су филтриране његове нове теорије, много је лакши него пут од љубавнице до његове законите супруге и жене која ће изнети њихово потомство. А судбина је хтела да се то догоди истовремено. За њу – физика, макар и нова, револуционарна, јесте много мање од деце и породице, о којој брине као супруга, као мајка, као ћерка и као сестра. За њега – идеје, физика, каријера, музика и политика ционизма стоји изнад уредности, конвенционалности и ломатања по вазовима што возе ка далеким, крвавим фронтима. Ни Милева му то није замерила, па зашто бисмо онда ми. Немамо право да кваримо једну велику љубав препуну слатких тајни, нити да те њене тајне јавно испричамо. Да је она то хтела, имала је довољно времена и много начина да нам их каже.

Идеја филма сугерише Милевиној „трагичну кривицу”, која је, према виђењу аутора, била већ одавно

Бурна биографија

Милева Марић рођена је 19. децембра 1875. године у Новом Саду. Према је била дете богатих родитеља, похађала је краљевску гимназију у Шапцу, а матурирала у Загребу. Пошто жене у то време нису могле да студирају у Србији, Милева почиње са студирањем на ЕТХ универзитету у Цириху, где уписује медицину, али одмах прелази да студира техничке науке, смер математика и физика, и тако се сврстава међу прве четири жене света на ЕТХ које се баве изучавањем техничких наука.

Ту упознаје и будућег мужа, Алберта Ајнштајна, са којим је добила прво кћерку Лизу и тек се после венчала, 1902. године. Имали су још два сина: Еударда, који је боловао од шизофреније и умро десет година после мајчине смрти у Дому „Бергхоли”, у Цириху. Други син Ханс Алберт, живео је у Америци, радио је као професор на универзитету и умро је 2001. године, али није уложио много труда да се више сазна о гробу своје мајке Милеве.

Почетком 1919. године Милева и Алберт су се развели у Градском суду у Цириху.

записана у њеној мајчинској утроби, у њеним генима и несрећи српског народа у аустроугарској држави. Она то није могла избећи ни повлачећи се у сопствену сенку, у стање неживота, јер је ту био Тете, Албертово и њено дете, који је носио све њихове парадоксе, подсећајући је до последњег часа да се од животне трагедије не може побећи. После Милеве и Алберта остаје само један новосадски мост, идејно дело њиховог старијег сина Ханса, тачније речено, остају само стубови тог моста и визија да ће се у једном другом систему, свемиру, у неким другим временским и просторним координатама срести поново њих двоје, Алберт и Милева, а судбина ће имати квадратни коефицијент. Нада да ће испод Петроварадинске тврђаве поново бити саграђен Хансов мост на ком ће се, макар накратко, опет срести Милева и „шашави Марићев зет”. Сигурно ће имати неку лепу реч једно за друго.

– Да ли је њихова веза била осуђена на пропаст, попут узлета „лепе епохе” с почетка прошлог века, која се завршила јадно, светским ратовима и деструктивном атомском бомбом? Није ли њихова веза означила најбољи тренутак човечанства, а раскид – најгори? Пар Милева-Алберт је права метафора тог времена које се протеже до савремености – закључује редитељ.

Д. Ј.

Милева Марић и Алберт Ајнштајн

Прелазак, 12. март 1899.

Први зраци мартовског јутра заиграше по мирној води Францовог канала. Шума се тек будила из укоченог зимског сна. Косови су се по први огласили као да желе да се увере да ли је заиста дошло време новог живота и стања. Пролеће нежно, једва приметно замириса. Из дубине густе шуме зачу се глас старог јелена. Изнад кровова дворца засија сунце, које по први пут остави трачак наде да ће се ускоро вратити топлији дани, када ће сокови поново почети да бујају и да протичу ситним каналима биљака. Родио се наговештај будућих јутара када ће растиње опет почети да бубри, и када ће топли зраци поново нагнати стабла и гране да пусте прве пупе будућег цвета.

Фридрих Хабзбург је на Карапанћи имао посед са лепо уређеним дворцем. Но, у том тренутку, у друштву његове Изабеле, налазио се у отменом Бечу или прелепом Прагу. У Сантово је искључиво долазио зими, када би се сав предавао ужитку дова на дивљач. Март је био ван његове ловачке сезоне

Мика бербер је, по свему судећи, једини помислио, док се бријао испред великог огледала, да ће се прелазак у православно веру десити у хороскопском знаку: *Рибе*, у том древном ранохришћанском симболу Христа. Био је то, без сумње, добар предзнак. То га је одушевило и нагнало да се још лепше „удеси” него што је то било уобичајено. Мада је Мика, звани *Кракатау*, одувек много бринуо о свом изгледу. Био је прецизан и достојанствен, као што то и приличи њему и његовој професији.

Јаша Проданов је дуго посматрао себе у огледалу и примећивао новонастале боре око очију и усана. Кроз главу му пролети мисао. Сетио се свих путештвија. Пред његовим очима затитраше слике надменог лица плебаноса Баторија, замишљени глас бискупа Часке, неразумљиви латински цитати кардинала Колоша Васарија и пробојан поглед папског нунција у Бечу. Појављивали су се бесни ликови љутих жандарма пред сантовачком црквом, изненађено лице проте Купусаревића и запрепаштени поглед Марка *Грошина* у кафанској башти сомборске железничке станице. Сетио се разјареног месара и пискавог гласа његове супруге. Јаша се мало насмеја. Супруга му је доносила свеже опегани пешкир, звани „отарак”.

Прота Купусаревић је седео за својим столом и прелиставао молитвеник и требник. Изненада подиже поглед. У огледалу угледа сопствено лице. Обли га благи осећај поноса и задовољства.

Скупштина Друштва пријатеља словенских култура

Друштво пријатеља словенских култура са седиштем у Сегедину 20. марта одржало је своје скупштинско заседање на којем су скупштинари поред разматрања извештаја о раду и финансијском пословању у прошлој години, формулисали овогодишњи програм рада, а на дневни ред су доспела и друга актуелна питања, везана за већ поменуто удружење.

У Дому народности у Сегедину, где је одржан скуп, на самом почетку седнице присутне скупштинаре поздравио је др Иштван Феринц, председник поменуте организације који је истакао да је упрок бесарици, удружење успело да реализује своје прошлогодишње планове међу којима су биле приредбе попут књижевних вечери, културних светковина, разних екскурзија у Словачку, Сексард, Хајош и Геменц.

Он је такође подсетио да су бројни програми реализовани у сарадњи са Сегединском српском заједницом и месном српском и словачком мањинском самоуправом. И ове године део манифестација биће приређен у заједничкој организацији са већ поменути мањинама: примера ради, већ је на помолу свечаност поводом Ђири-

Драгомир Дујмов Раскршће (Детаљ из романа о преласку Сантовчана у православно веру – 1.)

Њему је припала изузетна част да преобрати Сантовчана и приведе у окриле, као душа меког, православлја. Допала му се ова мисао. Мало му беше жао што владика Шевић неће лично присуствовати чину преласка, међутим, како га је у једном писму синђел Видицки информисао, у том тренутку није било пожељно да се страсти, ионако разјарених мађарских власти и католичког клира, још више изазивају и потпирују. Зачу се дечји плач. Устаде, но супруга га предухитри. Надвила се над синчићем који се у истом трену примири и поново заспи. Док је посматрао овај лепог призор, захвалио је Богу на милости и љубави којима га је, несумњиво, оберучке обасипао. Поглед баци на календар: недеља, 12. март 1899. Под штампаним датумом беше руком написано: „Сантово, прелазак – 28. фебруар, по нашем календару.”

На великом пијачном тргу у Сомбору окупило се неколико стотина свечано обучених људи, жена и деце. Цвећем и ћилимима окићена паорска кола, каруце, штајервагни и чезије стајаше несвакидашњим поносом. Коњи орибани и изгланчани, узбуђено су чекали полазак. Коначно се појавише и свештеници. Прота Љубомир Купусаревић био је необично достојанствен, крај њега синђел Георгије Видицки, бележник Конзисторије Епархије Бачке. Коначно кренуше. Топот коња, вриска и кикот преплавише центар града Сомбора, да би се ускоро несвакидашњи жагор пренео на предграђе и на бајски пут који је водио према Сантову.

Бездан, Колут, Берг, пространа равница и густо брагње. Понегде су се по ораницама још примећивала острвца заосталог мусавог снега. По гранама се још не примећиваху зачеци нових листића, међутим, у душама полазника цветало је разбукано пролеће. Беше још укочени март, а у срцима већ се наслућивао бујни мај. Дути ред кола се незауостављиво повећавао. Сомборцима се придружише Срби из Риђице, Станишића, Сивца и Стапара.

На крају села, суседног Берега, већ се назираху парадни момци на коњима. Беху то Сантовчани, обучени у најлепшу, живописну народну ношњу. Бандеријум од осамдесетак коњаника прагио је каруце проте Купусаревића и Видицког. Код ула-

за у Сантово, на цвећем и шареним свиленим тракама окићеним колима, дочекаше их предводници. Уважени Јаша Проданов, Шандор Андрин и Живко Велин. Сви беху свечано обучени и помало чак патетично узбуђени. Овде се разменише кратки поздрави, а затим сви заједнички кренуше према центру села, где се већ окупљао силан народ. Сантово никада раније није видело томе слично. Из три правца су се приближавале непрегледне колоне кола и каруца. Прва колона је долазила из Сомбора, друга се приближавала из правца Баје, док је трећа доносила са собом јутарње мирисе Дунава са мочакче скеле. Одједном се Сантово претворило у невиђено стедиште Срба. По говору и по ношњи могли су се распознати ијекавци, Барањци: Мохачани, Сечујци, Виљанци, Бременци, Липовљани, Батосечани и многи други, па чак и Вуковарци из Славоније. По отегнутом екавском говору беху препознатљиви Срби из Суботице, Србобрана и удаљеног Новог Сада. Сантовчани су се разликовали по својој, без сумње, најживописнијој народној ношњи, по својој икавици, а поготово по акценту који је подсећао на шумадијски дијалекат или на говоре Срба из околине Вршца.

У селу беху подигнута три цвећем искићена тријумфална славолука. Сем красног цвећа славолуци беху декорисани и црвеним, плавим и белним тракама. Када би се благи ветрић поиграо са њима, окупљенима би се учинило да су се боје, неким чудом, сјединиле по редоследу српске тробојке. То је посебно одушевило синђела Видицког који је одмах свој доживљај поделио са протом Купусаревићем. Сомборски парох се зачудио шаренилу и силном цвећу, одакле су само успели да набаве толико цвеће усред прохладног марта, мрмља је у себи и изражавао своје одушевљење и задовољство.

Све широке улице Сантова беху преплављене колима. Понајвише су се збила у Великом сокаку, Шлавоници, Тоцком сокаку, Прњавору, али и по мањим сокацима као Три пупка, Бетлен, Бодоља, Кифла, Дараж и Мали Берг. Вода из Клађе и Галваче је служила за напајање великог броја коња. Према неким вештјима, као што беше Мика брица, сакупило се око 800 кола, док је Матија Мандић, звани *Гурица*, био уверен да је њихов број премашио чак карбонку цифру од хиљаду комада.

Ока пола девет пре подне, мноштво људи се збило у лепом и великом дворишту Јакова Проданова где је на источном делу авлије подигнут узвишени олтар како би сви могли да виде на који начин се обавља литургија и чин преласка. Часна трпеза беше покривена красним ћилимима и црвеном свилом коју је Јаша, за ту посебну прилику, купио у Сомбору код Исака Фридмана. Изнад олтара беше разапета плава свила. Подсећала је на „небо”, које се проноси приликом опхода око цркве. Дрвенарију је израдио вешти „димерман” Стипа *Дебелџин*. Тога дана је био посебно усхићен. Искрено речено, још нико се до тада није сетио да од њега наручи изградњу олтара. Био је веома изненађен, а уједно и изузетно поносан. Сматрао је да му је припала велика част што је Јаша Проданов баш њега изабрао да изгради олтар.

Настаде несвакидашња тишина. Звона није било. Мук и стрљиво, али узвишено ишчекивање свечаног момента, одисали су посебним достојанством. Свештеници обучени у разнобојне, богато украшене одежде, приђоше импровизираној часној трпези и молитве православне литургије, по први пут у Сантову, заплуснуше све окупљене. Прво се обавио чин освећења воде, а затим је српско певачко друштво учитељских приправника из Сомбора, под управом хоровађе Бошка Букурева, запело и одговарало на јектенија.

Окупио се велики број свештеника. Поред проте Љубомира Купусаревића и синђела Георгија Вицког, чинодејствовали су још јереј Тура Страјић из Сентомаша, јеромонах Михајло Миловановић, гимназијски катихета из Новог Сада, јереј Стеван Михалчић из Кишфалибе, о. Милан Боберић из Куле, о. Милосав Поповић и о. Бранислав Поштић, јереји из Старог Стапара. Са њима су још служили јереј Милутин Гавриловић, јереј Жарко Ј. Поповић и ђакон Георгије Павковић из Сомбора.

Предраг Мандић

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (8)

Српски племенски савез

Сматра се да се оно племе које је носило српско име коначно настанило између Ибра и Лима. Но поводом бекства Људевита Посавског у Србију 822. године, писац Анала Франачког Краљевства каже да „Срби држе велики део Далмације”. Наравно, Далмације не у данашњем него у античком смислу, Далмације као римске провинције која се пружала далеко у унутрашњост па је осим приморја обухватала данашњу Босну, Хецеговину, Црну Гору, северну Албанију, на истоку је допирала до Ибра а на северу до близу Саве. Ако су, дакле, Срби почетком осамдесетих година држали „велики део” те и такве Далмације, то значи да се до тог времена већ увелико био организовао српски племенски савез на пространим пределима у унутрашњости Балканског полуострва. На основу оскудних података границе те ране Србије се не могу тачно описати, али се толико може установити да се налазила између Ибра и горњег тока реке Босне, да је на северу обухватала област Соли (око данашње Тузле), а на југу допирала до Пиве и Таре.

Цар Константин Порфирогенит у свом већ поменутом делу *О народима* (или *О управљању царством* према латинском наслову *De administrando imperio*, јер је латински превод познатији у свету него грчки оргинал) каже да су Срби били источни суседи приморских племена, Дукљана, Травуњана и Захумљана. Они су, према томе, становали с источне стране вододелнице између Јадранског мора и Дунава. На југу се њихова област код извора Лима и на косама Проклетија граничила са византијским брдовитим крајем Пилотом. Њену источну границу је обележавао град Рас на реци Рашкој, код данашњег Новог Пазара. На северу су се Срби у VIII веку граничили са Аварима који су још дуго имали у рукама Срем, а по својој прилици и некадашњу Горњу Мезију, данашњу Шумадију.

Према томе, област првобитних Срба је обухватала крајеве на Лиму и на горњој Дрини, заједно са Пивом и Таром, на горњој Босни, долину Ибра и горњи ток Западне Мораве.

Српска земља својим положајем на источној падини планинског ланца од Проклетија (Албанских Алпа) до извора Неретве, на којем се издижу планински циновни Визитор, Ком и Дурмитор, имала је владајући положај над околином. Њен дуги фронт према североистоку пружао је чврст положај према Аварима, а доцније према Бугарима и Мађарима. Такав положај, као и величина овог племенског савеза омогућиће да се Србија с временом прошири и на суседне области, на суседна сродна племена.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

Јазма за туђим перјем

Има већ више месеци од како сви ми увек малчице порастемо када нам спомену Николу Теслу. Јубилеј је ту, а Тесла – наша дика и прилика. За понос роду своје. Не секирам се много кад видим да се на неким интернет страницама воде жучне расправе и поставља питање: ком то роду? Запелушали хрватски познаваоци генетике, а и по који мађарски и румунски, па доказују ли доказују. Човек је, каже, њихов. Један је чак био мало попустљивији од осталих па је својој констатацији да је Тесла био чист Хрват, стидљиво додао – „додуше од оца Србина” и слатко ме насмејао. Чак слађе него један румунски „зналац” са сличном теоријом, навијеном, наравно, на њихову воденицу.

А онда зађем на још нека виртуелна места и прочитам нешто врло занимљиво. На једном се каже овако: „Након матуре, Никола Тесла се вратио кући у Смиљан и оболео од колере. После годину дана се опоравља и 1876. године одлази у Грац да студира електротехнику. Радио је претерано, од зоре до поноћи и већ прве године положио све испите са највишом оценом. Након очеве смрти, тражио је стипендију од Матице српске, коју није добио. Због тога напушта студије у Грацу”.

Видим, човек награбуо од својих, па још више почне да ме гризе црв. Онда прошарам другде, кад и тамо каже исто, само мало детаљније: „Тесла је био везан за Српску Атину на многу начина, првенствено за Матицу српску. Из тог времена, крајње занимљив, а мало познат податак, говори да је 1876. године пропао покушај студента Тесле да добије стипендију Матице српске. То што тадашњи челни људи Матице у њему нису препознали будућег великог научника, Теслу није поколебало”.

Овај мозаик је могао да остане и овакав, некомплетан, не верујем да би приметил да му нешто недостаје. Али, коцкица коју сам последњу пронашао била је ова, из неких фебруарских новина: „Матица српска, најстарија културна установа у Срба, у четвртак бележи 180. годишњицу. Како се овај импресиван датум поклапа са 150. годишњицом рођења Николе Тесле, данашња свечана седница, као и цео јубилеј биће у знаку великог научника. Матица сматра да је Тесла једна од најсветлијих тачака у српском духовном бићу и зато ће у овој јубиларној години, поред осталих, објавити и публикацију о њему”.

Ето, ја толико.

Твој Драган

КУЛТУРА МАТИЦЕ

Бурна судбина

Мирослављево јеванђеље, света је књига на којој је утемељен манастир Хиландар и једина реликвија коју су љубоморно у свом поседу чувале све три српске краљевске династије. Овај рукопис, којем по лепоти нема премца међу сачуваним православним јеванђелистарима, биће тема домаћег документарног филма чије би снимање требало да почне средином ове године.

Документарни серијал би имао четири епизоде, а према највишим светским стандардима документарности реализовали би га NIB Alterantiva и издавачка кућа „Досије” из Београда.

Свака од четири епизоде трајаће 55 минута, а укупни трошкови требало би да изнесу нешто мало више од 130.000 евра, што је за овакав документарни серијал о српском најстаријем ћириличном рукопису заиста скромна цифра.

Редитељ би требало да буде Горан Шљивић, сниматељ Душан Нинков, наратор Предраг Мики Манојловић.

Мирослављево јеванђеље данас повезује, српске цркве и манастире широм света, а истовремено се налази и у специјалним збиркама највреднијих штампарских подухвата света у Конгресној библиотеци у Вашингтону, Британској библиотеци, библиотекама универзитета Принстон, Харвард, Јејл, Оксфорд, у Гетеовом институту у Минхену, Берлинско-бранденбуршкој академији уметности...

Аутори серије кажу да ће серијал о Мирослављевом јеванђељу постати незаобилазни део образовног програма не само на српском говорном подручју, већ – захваљујући врхунском професионализму којим ће бити реализован – и водећих светских телевизијских канала, специјализованих за документарне филмове.

Са снимања домаћег филма „Клопка”

У филмском студију у Миљаковцу у Београду у току је снимање домаћег филма „Клопка” Срђана Голубовића, аутора награђиване драме „Апсолутних сто”. Филм се снима по истоименом роману Ненада Теофиловића, а главне улоге тумаче: Наташа Нинковић, Марко Ђуровић, Дејан Чукић, Мики Манојловић, Богдан Диклић, Борис Исаковић, Небојша Глоговац и Аница Добра.

– Уколико је „Апсолутних сто” био филм о бесу који смо имали због десет година живота под Милошевићевим режимом, „Клопка” је драма о разочарању што шест година после петог октобра још увек не живимо у бољем друштву. „Клопка” је зрелији филм, јер је разочарење комплекснија емоција од беса, а и ја сам старији пет година – рекао је аутор.

Као и „Апсолутних сто” и овај филм се бави друштвом, узроцима злочина и насиља који потичу из друштва и система у којима живимо.

„Клопка” је психолошки трилер-драма о проблемима у породици проузрокованим болешћу детета, нека врста савремене балканске верзије „Злочина и казне”.

„Клопка” би требало да буде завршена до септембра, а датум премијере зависиће од пласмана филма на страним фестивалима.

Велики симфонијски оркестар „П. И. Чајковски” у Београду

Један од најпознатијих руских састава, Велики симфонијски оркестар „Петар Иљич Чајковски” из Москве, први пут је гостовао у Београду 4. априла 2006. године, у „Сава” центру. Уз свог главног диригента, чувеног Владимира Федосејева, оркестар је свирао дела Чајковског: Свечану увертуру „1812” (1880), Серенаду за гудаче и Четврту симфонију у Ф-молу.

...И

ТАЧКА

Бол и чвор

Почетком пролећа у левој потколеници песника М. појавио се неки мали чвор, уз бол, не превише јак, али зато сасвим одређен, а нога му је ноћу све чешће трнула, те је он одлучио да оде код доктора и да испита целу ствар, али су пред саму посету и бол и чвор одједном нестали, па се М. обрुкао и испао хипохондер, а – што је још горе – бол и чвор су се те вечери поново појавили, а када је и други пут отишао код лекара – који га је сада већ посматрао прилично сумњичаво – опет су ишчезли, да би се појавили наново када у близини није било ни једног сведока, поготово не лекара који би детаљним прегледом могао да установи и потврди да они заиста постоје, физички, а не само у песничкој уобразиљи, те је М. одлучио да испева песму о њима, не би ли тако средствима лепе књижевности документовао постојање онога што га мучи и задаје му бриге:

Боли и чворови

Све боли и сви чворови
у мени скривени,
изађите на видело дана,
откријте ми тајну
настанка и постојања,
рађања и умирања,
реците ми све
о животу и смрти,
и ко је од вас први,
ко узрок, ко последица,
јесте ли део мене,
родитељ или убица?

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ**Добра страна
Милошевићеве сахране**

Србија ће наставити преговоре са Европском унијом иако се генерал Ратко Младић још увек налази на слободи уместо у Хагу. Тако је, на име, „пресудио“ европски комесар за проширење ЕУ Оли Рен, који је после разговора са главном тужитељком Хашког трибунала Карлом дел Понте, ипак одлучио да са Београдом уђе у априлску рунду преговора.

Европска комисија ће крајем априла још једном преиспитати своју одлуку, али су бар прекинуте спекулације о томе да би преговори могли бити суспендовани због незадовољства Карле дел Понте. Образлажући своју одлуку, Рен је рекао да му је премијер Србије Војислав Коштуница „пружио уверавања да ће открити, ухапсити и неодложно пребацили Ратка Младића у Хаг“. Дакле, још једна дипломатска победа Војислава Коштунице и савезника у ЕУ, за које нисмо ни знали да постоје. Изгледа да у Бриселу делује нека „струја“, предвођена Жозе Мануел Барозом, председником Европске комисије, и већ поменути Олијем Реном, која, заједно са једним делом чланица ЕУ, пре свих Немачком, заговара став да притисак на Србију треба смањити. „Србија не сме бити изолована“, реченица је којом је „мека струја“ ЕУ ових дана покушавала да издејствује још времена за Београд, упркос противљењу дела заједнице који предводи Велика Британија. Немачка је, на име, уз Америку, један од највећих инвеститора у Србији.

Овај део ЕУ није прихватио предлог „тврде“ струје да се преговори обуставе, а да се ударац који би то изазвало у Србији амортизује причом о наставку, такозваног унапређеног дијалога, олакшицама у визном режиму за поједине категорије становништва итд. Сада је свима јасније оно лежерно понашање српских власти и њених представника који се, ваљда по први пут у животу, нису тресли уочи и после разговора са Карлом дел Понте. Њену уздржаност овдашњи зб медији протумачили као грижу савести због сумњиве хашке смрти Слободана Милошевића, што је довело у питање кредибилитет хашког суда, баш као и његово финансирање. Испало је, међутим, да је и Карла унапред знала да је „виша сила“ одлучила како је овај пут упутније попуштање конопца. Тако су и странке на власти ушле у чланство оних који су имали политичке користи од смрти бившег дикатора. Европа се уплашила да би у Србији ствари опет могле да оду дођавола, па је решила да (српском) народу покаже како у Београду види равноправног, а не подређеног саговорника.

Да смо изненада постали миљеници у Европи, показује и једна анегдота са Конгреса европских народних партија, који је прошле недеље одржан у Риму. Конгресу је као председник ДСС-а присуствовао и српски премијер Војислав Коштуница, који је, бар према београдским медијима, био главна звезда на вечери коју је за учеснике скупа приредио италијански премијер Силвио Берлускони. Легенда каже да је Берлускони изненада пришао столу за којим је седео српски премијер и обратио му се речима: „Зашто ви ту седите?! Ви треба да седите крај мене!“. Италијански премијер је потом замолио Коштуницу да му се придружи, наравно – без Младића.

потом придружили и средњошколци, а онда се генералним штрајком протест проширио и на све запослене.

Милиони демонстраната заузели су прошлог уторка улице у 200 градова и придружили се радницима који су ступили у национални целодневни штрајк под именом „Црни уторак“. Позиву на штајк одазвали су се и запослени у јавним службама, укључујући возаче аутобуса и возовође у подземној железници, контролоре лета, затим радници у поштама, школама и медијима.

Спорним ЦПЕ законом, да подсетимо, послодавци у Француској могу у току прве две године да отпусте преко ноћи млађе од 26 година без икаквог образложења – чиме за младе сва запослења постају привремена.

Пет водећих синдикалних федерација одбиле су Де Вилленове позиве да се састану, инсистирајући да премијер прво суспендује закон. Премијер Де Вилпен је ипак остао при свом „уговору о првом запослењу“: „Може се разговарати о побољшањима закона, али не о његовом одлагању или укидању“, каже он. Премијер нуди скраћење периода од две на годину дана, као и још нека побољшања и преиспитивање закона након шест месеци примене, али студенти и синдикати захтевају његово укидање, а предлоге „поправки“ називају „шалом“.

Синдикати у Француској тврде да ће овим законом бити створена генерација „одбачених радника“. Де Вилпен, с друге стране, сматра да ће закон смањити незапосленост међу младима која достиже 23 одсто, а у сиромашним предграђима чак 50 одсто, тако што ће послодавци моћи да отпусте са посла раднике испод 26 година без разлога у прве две године запослења.

Према последњим анкетама, више од 60 одсто Француза не одобрава премијерову одлуку да закон остане на снази. Због могућих сукоба, 83 одсто Француза жели да се председник Жак Ширак умеша у целу ствар, али председник за сада чека даљи развој ситуације.

ТЕКУЋА ТРАКА**Опет у затвор?**

Апелациони суд у Скопљу осудио је поглавара Охридске архиепископије митрополита скопског Јована на нову казну затвора у трајању од годину дана због наводне утаје 57.000 евра донације за обнову храма Светог Пантелејмона у Велесу. Владика Јован је осуђен упркос чињеници да поменутој суми никада није поседовао нити њоме директно располагао, јер није био потписник де-визног рачуна.

Црногорци као странци

У случају осамостаљења друге чланице државне заједнице, грађани Црне Горе у Србији ће имати статус страних држављана на које ће се примењивати одредбе Закона о условима за заснивање радног односа са страним држављанима, изјавио је министар за рад, запошљавање и социјалну политику Слободан Јаловић. Према том закону страни држављани могу да заснују радни однос у Србији ако имају стално пребивалиште, односно привремени боравак.

Оцила „сметају“ деци

Уставни суд Босне и Херцеговине утврдио је да закон о застави, грбу и химни Републике Српске није у складу с Уставом БиХ. То значи да ће Срби морати да мењају грб, заставу и химну. Одлука је коначна и мора се спровести у наредних пола године. Иницијатор целе ујдурме Сулејман Тихић, лидер Странке демократске акције, каже да три српска знамења „сметају бошњачкој и хрватској деци“. Парламент РС је позвао међународну заједницу „да осуди радикализацију међунационалних односа у БиХ“ коју непрестано потенцира муслиманска СДА.

Техеран добио ултиматум

Дипломате из САД, Русије, Кине и Европе на прошлонедељном састанку усредсредили су пажњу на питање коју врсту притиска извршити на Иран у циљу постизања компромиса о суспензији нуклеарних активности. Састанак је уследио након што је 15 чланица Савета безбедности постигло споразум према којем се од Ирана тражи да суспендује активности обогачивања урана у року од 30 дана и да сарађује са Међународном агенцијом за атомску енергију (ИАЕА). Споразум је постигнут упркос томе што су Кина и Русија биле уздржане око многих тачака, док су САД, Француска и Велика Британија позвале на даљи притисак на Техеран. На састанку је изражена велика забринутост због иранске одлуке да обнови активности обогачивања урана и ограничи приступ инспекторима ИАЕА. Споразум позива Иран да се врати на „пуну суспензију свих активности обогачивања урана“.

Шредер заступа Гаспром

Бивши немачки канцелар Герхард Шредер преузео је прошле недеље у Москви дужност председника Надзорног одбора Конзорцијума који ће градити гасовод од Русије до Немачке, односно западне Европе. Према немачким медијима, Шредер ће за овај посао примати 250.000 евра годишње. У новооснованом конзорцијуму, Северноевропском гасоводу НЕГП 51 одсто власништва има руска компанија Гаспром, а по 24,5 процената немачке фирме БАСФ и Е.он.

Наставак суђења Мусауију

Француз Закаријас Мусауији, коме се суди за учешће у атентатима од 11. септембра 2001. на Вашингтон и Њујорк, у наставку суђења је изазвао сензацију својим признањем да је Осам Бин Ладен од њега тражио да истога дана отме још један, пети по реду, авион и да нападне Белу кућу. На питање адвоката, да ли је било планирано да и он учествује у терористичким нападима, Мусауији је одговорио: „Да, требало је свој авион да усмерим на Белу кућу“.

ОКО ПЛАНЕТЕ

Генерални штрајк у Француској због новог закона о запошљавању

Љуља се фотеља де Вилпена

Француски премијер Доминик де Вилпен сучио се протеклих недеља са најозбиљнијом кризом откад је преузео премијерску функцију. Противљења новим одредбама закона о раду које треба да ступе на снагу почетком априла трају већ два месеца. Прво су демонстрирали студенти – већина универзитета је у штрајку – да би им се

**Шведски радници
најбоље заштићени**

У Француској, радници имају велике одморе, пензије и породично боловање, као и топле оброке и плаћен превоз. Веома је тешко некога отпустити, уколико је запослени потписао уговор, а такође, отпуштање може блокирати суд.

У Великој Британији о већини бенефиција одлучује послодавац, а не држава. Отпуштање из економских разлога је уобичајено. Масовни протести су прилично ретки.

У Немачкој радници имају неколико недеља одмора, велике пензије, а број радних сати у току недеље је мањи од 40.

Најбоље заштите радника и велике бенефиције одлике су шведског социјалног модела. Приликом отпуштања радника, послодавац мора доказати да је то апсолутно неопходно. Шведи имају пет недеља плаћеног одмора и право од 480 дана плаћеног родитељског одсуства.

ЕКО

НОМИЈА

ЕУ одлучила да стане на пут превисоким ценама услуга мобилних оператера

Укидање глобе за роминг Годишња вредност тржишта роминга у ЕУ је три милиона евра. 80 одсто зараде оператера потиче од бизнисмена.

Према новом европском телекомуникацијском закону који је прошле недеље представила комесар за телекомуникације Европске уније Вивијан Рединг, туристима и пословним људима у иностранству више неће моћи да се намећу новчане накнаде због примања позива од куће на своје мобилне телефоне.

„Ове роминг глобе су неоправдани елементи унутрашњег тржишта, јер реч је о кажњавању људи који иду у иностранство, било да су пословни људи или студенти”, изјавила је Редингова, чије је планове, на уштрб моћног лобија мобилне телефоније, подржала ЕУ на прошлонедељном самиту. Она је казала да је веб сајт за потрошаче који је увела пре шест месеци потврдио да мобилни оператери нису смањили своје накнаде за роминг, као што су обећали.

Докази на сајту показују да су оператери са седиштем у Великој Британији глобили исто као и раније, или чак више, са износима до 4,92 евра по минути за коришћење „британских” мобилних телефона у Италији. Редингова намерава да износи накнада смањи и до 95 одсто. Неки европски оператери, према њеним речима, подржали су нацрт плана, али Европска телекомуникациона мрежа удружења оператера (ЕТНО) упозорила је да ће се против предлога борити до последње капљице крви.

Водафон је, примера ради, саопштио да је тржиште већ умирило цене, те затражио од Европске комисије да одустане од најављене мере. Овај највећи европски мобилни оператер, који ће можда највише изгубити увођењем новог прописа, саопштио је да је „пасош”, услуга коју је увео маја прошле године, смањено цене за 30 одсто.

„Већ сам упозоравала о овоме, и сада је доста. Оператери су имали времена да одговоре на захтеве, што нису учинили. Закључак који сам извела са веб сајта је да није било суштинских промена, неке цене су чак скочиле, а једине промене су увођење посебних пакета услуга, који нису наишли на одзив потрошача будући да коштају екстра”, казала је Редингова и додала да, када је реч о ценама, још увек нема транспарентности, што је „велики терет за бизнис и индустрију, посебно за мала предузећа и почетнике”. Њен нацрт прописа о међународном ромингу ставља „апсолутну забрану” на накнаде за примање позива.

„То је неприродна ситуација, чак и опасна, јер ако вам је дете у иностранству, а истекао му је кредит на при-пејд картици, више не можете успоставити контакт”, навела је Редингова. Она је оптужила оператере да су накнадама повећали цене услуга за 90 до 95 одсто, и одбацила наводе да је покушавала да их спречи да остваре било какав профит. „Изгледа да већ проглашавају банкротство”, нашалила се.

Британски телеком дуго је водио кампању за укидање накнада које су мобилни оператери увели на позиве са фиксних телефона. „Ми смо били мета свих критика, а они су узимали сав профит. Заиста ми се цепа срце због њих”, рекао је Бен Вервајен, извршни директор Британског телекома.

Европска комисија је вредност тржишта роминга проценила на читавих три милијарде евра годишње, а чак осамдесет одсто новца потиче од пословних људи.

КРИВО

ОГЛЕДАЛО

Сведочење о злостављању

Тек што је суд у Врању ослободио оптужби владика Пахомија, осумњиченог за сексуално злостављање групе дечака, у београдском „Блицу” је објављено сведочење анонимног свештеника Б.П. који каже да му је владика Пахомије признао да је 1995. године сексуално злостављао малолетног Р.С.

„Оно што сам чуо за мене је било невероватно, јер сам владика добро познавао. Био је мој духовни исповедник, чак ме је и рукоположио у чин свештеника. Владика ми је прво рекао да Р.С. прави проблеме у епархији. Због тога сам од владике затражио и добио одобрење да Р.С. потражим и испитам. Дечака сам три дана испитивао у свом стану у оквиру Парохијског дома у Врању. О ономе што се догодило са владиком испричао ми је у нормалном разговору, а не у оквиру свете тајне исповести. О тим разговорима сам обавештавао владика, а својој жени сам на крају рекао како верујем да је тачно оно што дечак Р.С. тврди”, сећа се Б.П.

Свештеник је затим смислио како да провери владика:

„Отишао сам код владике и рекао му да сам са пријатељем из полиције договорио да Р.С. подвргнем детектору лажни. Рекао сам му: 'Реците, ако су тачне дечакове тврдње, да не идемо у Београд.' На то ми је владика рекао: 'И да је то тако, зашто се ти тиме бавиш?' Ја сам га погледао и рекао: 'Значи, владико, све је тачно.' Он ми је одговорио: 'Ето, догодило се.' Ја сам га упитао како је то могуће, а он ми је рекао: 'Док у гроб не легнеш, не можеш бити сигуран шта ће ти се догодити.'”

Свештеник Б.П. као сведок није гођен на суду јер је потписао компромисну изјаву да од свега одустаје, а затим напустио Врање и отишао у Рашко-призренску епархију.

СРПСКА

ПОШТА

Где с' ти пош'о, Ромчевићу?

Небојша Ромчевић, професор Факултета драмских уметности у Београду и драмски писац, добио је позив са Сорбоне да учествује на семинару посвећеном Стерији Поповићу. Наш писац, међутим, није стигао даље од аеродрома „Шарл де Гол”. Неки тип, којег јури Хаг, узео је идентитет Небојше Ромчевића, па су пандури „мислили” да су упецали ратног злочинца. Писца је чекао француски мардељ тј. „прдекана”.

„Човек на пасошкој контроли посматрао ме је забринуто. Онда је куцао по компјутеру и замолио ме да пођем с њим. Ту почиње драма. Довели су ме на аеродромску станицу, где покушавам да објасним да сам професор из Београда.”

Уместо кабинета са кожном фотељом, сместили су га у класичну затворску ћелију са добром бетонском клупом.

„Пошто су ми оставили лаптоп, покушавао сам да се улогујем, али у ћелији су биле лоше везе. Искористио сам да себе сликам за успомену. Било ми је јасно да је у питању тотална грешка. Два-три сата седим за лаптопом. Записујем утиске. Нико ми цео дан не нуди чашу воде. О храни ни говора.”

Затим га преузима шест до зуба наоружаних полицајаца и спроводи на други крај аеродрома.

„Тада сам се осетио као понижен човек. Као да сам упао непозван на дечји маскенбал. Полицијаји имају око 19 година, а шефови 22 или 23. Дрзак полицајчић ми не дозвољава да телефонирам. Тражи да ме пуство или ухapse под неком оптужбом. Све

време сам у одвратном боксу. Некако куче мокри по станици. Лаптоп под мојом мишком, а ја седим ко будала.” Тек предвече успоставља контакт с амбасадом СЦГ.

„Пребацују ме у затвор поред писте који иронично зову 'хотел'. Жичана ограда около, наоружани стражари. Прави апс. Опет ме претресају, узимају мобилни, батерију из компјутера и одводе ме у моју 'собу'. Соба је са светлом које не може да се угаси, прозор је од блиндираног стакла. Ипак, могу да се крећем по тој згради.

У целом 'хотелу' сам једини белац. Гомила несрећника, сумњивих типова, људи који не знају да броје ни на прсте. Ту, као, ступам у штрајк глађу и жеђу. Долази екипа Црвеног крста да пита шта је... Онесвесатио сам се од премора. Соба, кревети закочани о под. Добијате нешто што они зову чиста постељина. Чаршави са старим мрљама од крви.” Јутро је паметније од вечери. Полицијаји се извињавају.

„Јасно им кажем: 'Само ме занима да што пре напустим Француску'. Шеф полиције га моли да остане. Писац је љут као рис. Нуде му полицијску пратњу за шопинг?!”

„Исти полицајци који су ме спроводили у затвор, сад су ме пратили да купим жени ташину и деци играчке!”

Случај Небојше Ромчевића овим није завршен. Када би наш писац опет кренуо у земље Шенгена, поново би био ухапшен.

„Кад уђете у компјутер, то је као да вам је судбина одређена до краја живота. Сада сам у контакту са људима из француске амбасаде, како би ме скинуло из компјутера. Много страшније је да негде у свету постоји човек с мојим идентитетом. И да га јури Хашки трибунал. Да нисам јавна личност, ко зна када бих напустио затвор. Можда бих већ био у Хагу.”

АБВ

УГАО ЗА

СМЕХ

Владимир Јефтић

Непослушни бумеранг

Како гмизавцу да подметнеш ногу?

Како јогурт може да буде топли оброк?

Зашто онај који хрче мора први да заспи?

Кад затвориш очи, шта видиш?

Зоран Протић

Афоризми

Сви су против мене — чим раде за себе!

Деца се рађају на главу, да би одмах угледала стварност.

И шкорпија није шкорпија, док је не ухвате за реп.

Грађанин је дужан да гласа!
Пре и после избора је само дужан.

Физика грешни!
У празну главу се теже сипа него у пуну.

Станар у сутерену зна добро, да сваки прозор, није прозор у свет!

Перутање је неуспео покушај да се изађе из сопствене коже!

Зло је у сваком човеку!
Само се од човека, не примећује одмах.

Обавештење Дечјег клуба „Шарена барка”

Организатори „Шарене барке” обавештавају велике и мале да се завршна приредба ове сезоне, планирана за 9. април, на броду „Vogue” неће одржати, због високог водостаја Дунава.

Ускршњи бал у Сантову

16. априла 2006. са почетком у 20 сати
у сантовачкој сватовској сали

Госте ће забављати:

- Народни оркестар РТВ НС под руководством Миће Јанковића
- Оркестар „Зора” под руководством Крунослава-Киће Агатића

Гошћа вечери:

Љиља Петров, певачица из Новог Сада
Све госте очекују вредне томболе и пријатна изненађења.
Мogućност за вечеру (ћевапи, сендвичи)
Резервација столова код Евице Чатић-Козић
Цена улазнице: 1500 фт.
Тел: 06-79-454-495, или 06-30-5090-048

Културни и документациони центар Срба у Мађарској
и Српска основна школа у Батањи позивају вас на

XVII јужноалфелдски српски народоносни табор

који ће се одржати у Батањи од 18. до 24. јуна 2006. године
Рад ће се вршити у следећим секцијама:
народне игре, народна музика и матерњи језик.

За учешће, односно партиципацију се плаћа 10 000 фт.
Пожељно је да се пријаве изврше писменим путем (али може и
телефонски).

За информацију Вам на располагању стоје следећи телефонски
бројеви:
Будимпешта 06 1 331 5345 • Батања 06 68 456 006 • Деска 06 62 271 377

Храм Светог Великомученика Георгија у Будимпешти

Распоред богослужења

за месец април 2006.

- 01.04. субота – Бденије у 16 часова
 - 03.04. недеља – Света литургија у 10 часова
 - 05.04. среда – Пређеосвећена литургија у 10 часова
 - 05.04. среда – Прво бденије у 16 часова
 - 06.04. четвртак – Бденије у 16 часова
 - 07.04. петак – БЛАГОВЕСТИ, Света литургија у 10 часова
 - 07.04. петак – Друго бденије у 18 часова
 - 08.04. субота – Бденије у 18 часова
 - 09.04. недеља – Света литургија у 10 часова
 - 12.04. среда – Пређеосвечена литургија у 10 часова
 - 14.04. петак – Пређеосвећена литургија у 10 часова
 - 15.04. субота – ЛАЗАРЕВА СУБОТА – ВРБИЦА у 17 часова
 - 16.04. недеља – ЦВЕТИ, Света литургија у 10 часова
 - 19.04. среда – Пређеосвећена литургија у 10 часова
 - 20.04. четвртак – Света литургија у 10 часова
 - 20.04. четвртак – Бденије са 12 Јеванђеља у 18 часова
 - 21.04. петак – Царски часови у 10 часова
 - 21.04. петак – ВЕЧЕРЊЕ СА ПЛАШТАНИЦОМ У 16 часова
 - 21.04. петак – Плач Мајке Божије и јутрење у 20 часова
 - 22.04. субота – Света литургија у 10 часова
 - 22.04. субота – ВАСКРЕСЕЊЕ У 24 часова
 - 23.04. недеља – ВАСКРС – Архиепископска литургија у 10 часова
 - 23.04. недеља – Вечерње у 18 часова
 - 24.04. понедељак – ВАСКРС – Света литургија у 10 часова
 - 24.04. понедељак – ВАСКРС – Вечерње у 18 часова
 - 25.04. уторак – ВАСКРС – Света литургија у 10 часова
 - 29.04. субота – Бденије – 18 часова
 - 30.04. недеља – Света литургија у 10 часова
- Јутрење сваки дан у 8 часова**

XIII Међународни фестивал књига

20-23. априла 2006, у Конгресном центру у Будимпешти

У оквиру Фестивала представиће се и будимпештанска Библиотека за стране језике на 318. штанду. Библиотека ће се представити књигама, уџбеницима и разним публикацијама свих 13 националних мањина које живе у Мађарској. Изложене књиге, часописи, касете и ЦД-снимци могу се купити на лицу места, односно наручити.

Стручне информације обезбедиће мањински референти Библиотеке.

Дани Николе Тесле у Будимпешти

од 23. априла – до 7. маја 2006. године

Програм и списак учесника

23. април

10.00 ч. Света литургија • 12.00 ч. „Сеобно платно Србско” – Народно позориште из Београда • 14.00 ч. Отварање изложбе „Никола Тесла” у Текелијануму (28 експоната из Граца и 26 из Београда, Теслине дипломе и три патента, које је аутор проф. др Бранимир Јовановић и Теслин музеј из Београда поклањају као сталну поставку Текелијануму) • 14.30 ч. Предавање проф. др Бранимира Јовановића – „Православне основе Теслине личности и дела” • 15.00 ч. Верољуб Ранковић, музеј Смедерево – „Цркве брвнаре у Србији” (такође поклон за сталну поставку у Текелијануму) • 16.00 ч. етно-певач Тијана Станковић, из Суботице (песме Косова XVI–XVIII век) • 17.00 ч. Концерт хора храма Свете Петке из Београда

30. април

10.00 ч. Света литургија • 12.00 ч. Музичка школа „Станковић” – соло и хорске композиције • 14.00 ч. Хор студената Теолошког факултета • 15.00 ч. Рада Ђуричин, глумица – монодрама • 16.00 ч. етно-певач Тијана Станковић из Суботице (песме са југа Србије, XVIII век) • 17.00 ч. Хор „Свети Димитрије” – Универзитета „Јоранд Етвеш”, Будимпешта

7. мај

10.00 ч. Света архиепископска литургија, литија, освећење жита и резање славског колача • 12.00 ч. Славски ручак • 13.00 ч. Стеван Пешић „Тесла или прилагођавање анђела” – Народно позориште, Београд • 14.30 ч. Камерни хор, Вршац • 15.00 ч. КУД „Табан”, фолклорна друштва националних мањина – Бугара, Грка, Јермена • 16.00 ч. КУД „Север” из Суботице • 17.00 ч. Хор „Стефан Дечански”, Нови Сад • 18.00 ч. Народни део славља.

Конкурс Јавне фондације за националне и етничке мањине

за организовање приредаба из области културе и верског живота

Јавна фондација за националне и етничке мањине расписује конкурс за организовање приредаба из области културе и верског живота у 2006. години.

Конкурсати се може за програме који ће се остварити између:

1. марта 2006. и 28 фебруара 2007. године

Услов конкурса је: коришћење матерњег језика

Рок за пријаву на конкурс: 25. април 2006.

Информације: у канцеларији Фондације

Budapest, V., Október 6. u. 17./I.

Тел: 06-1-321-3352, 321-7364, 321-7370

Internet: web.t-online.hu/mnekk

СНН

Недељни лист Срба у Мађарској. Адреса: Српске народне новине, 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Телефон: 475-0654. Главни уредник: Милан Степанов, секретарредакције: Милица Вукајловић. Оснивач и издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков. Финансира се на основу мањинског за-

кона из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штамп: КОМП-прес Кфт. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководиоца: Карољ Сабо. ✦ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.comp-press.hu/cnn2000 E-mail: stepanov@freemail.hu

HU ISSN 1215-072 x

Свети Јован Шангајски

Ревност, али не по разуму (Рим. 10:2) III

Фото: Иван Јакунин

(1) Учење о потпуној безгрешности Мајке Божје не одговара Светом Писму, где је поновљена тврдња да је безгрешан само Посредник између Бога и човека, човек Исус Христос (1.Тим. 2:5); и у Њему нема греха (1. Јез. 3:5), Он греха не учини, нити се превара нађе у устима Његовим (1. Пт. 2:22); Онај који је у свему кушан, као и ми, али без греха (Јев. 4:15); Њега који није имао греха, учини грехом нас ради (2. Кор 5:21). Али у вези осталих људи речено је, ко је чист од каљања? Нико ко је живео један једини дан на земљи (Јов. 14:4). Али Бог показује своју љубав према нама, док смо још били грешници, Христос је умро за нас... јер када смо се као непријатељи помирили са Богом кроз смрт Сина Његовог, много ћемо се пре, већ помирили, спасти животом Његовим (Рим. 5:8-10).

(2) То учење противречи такође Светом Предању, које је садржано у

бројним патристичким делима где се помиње узвишена светост Марије Ђеве од самог Њеног рођења, исто као и Њено очишћење Светим Духом, зачећем Христа, али не Њено зачеће кроз Ану. „Нема никога без мрље пре Тебе, ма живео само дан, осим Тебе, Исусе Христе Боже наш, који си сишао на земљу без греха, и коме смо сви поверили обвезницу милости и опроштаја грехова” (Св. Василије Велики 3. молитва на Вечерње Педесетнице). „Али када Христос дође кроз чисту девичанску, безбрачну, богобојажљиву, неокаљену мајку без ложнице и без оца, како и пристаје Њему да се роди, Он очишћује женску природу, одбија угриз Еве и руши законе плоти” (Св. Григорије Богослов, „Уславу девствености”). У ствари, чак и онда, како св. Василије Велики и Јован Златоусти говоре о томе, она није смештена у стање немогућности за грех, већ наставља да

брине о свом спасењу и превазилази свако искушење.

(3) Учење да је Мајка Божја била очишћена пре свог рођења, тако да је од Ње могао бити рођен чисти Христос, бесмислено је; пошто је чисти Христос могао бити рођен само ако Ђева мора бити чиста, неопходно је да Њени родитељи буду чисти од прародитељског греха, и да они опет буду рођени од очишћених родитеља. Доћи ће се до закључка да Христос неће бити оваплоћен ако сви Његови преци по телу, право од Адама, нису унапред очишћени од првородног греха. Али онда нема потребе за истинским Оваплоћењем Христовим, иако Христос долази дотле на земљу да уништи грех.

(4) Учење да је Мајка Божја заштићена од првородног греха, исто као и учење да је Она заштићена благодаћу Божјом од личног греха, чини Бога немилосрдним и неправедним, пошто ако је Бог заштитио Марију од греха и очистио је пре рођења, зашто онда не очисти друге људе пре њиховог рођења, већ их радије оставља у греху? Следило би да Бог спасава некога одвојено од његове воље, предодређујући некога пре рођења за спасење.

(5) То учење које наизглед има циљ да узвиси Мајку Божју, у ствари потпуно побија све њене врлине. Пре свега, ако је Марија већ у утроби Своје мајке када није желела ни добро ни зло била заштићена благодаћу Божјом од греха пре Свог рођења, у чему се Њена важност састоји? Ако је била смештена у стање неспособна да грешити и чини грех, онда шта чини Бог глорификујући је? Ако Она без напора и без икаквог импулса према греху остаје чиста, због чега је овенчана више од

других? Не постоји победа без противника.

Праведност и светост Ђеве Марије показује се у чињеници да Она будући „човек са страстима сличним нашим” тако воли Бога и предаје Му се, да би кроз Њену чистоћу била уздигнута изнад свега рода људског. Будући предодређена и изабрана, она бива удостојена и очишћена од Духа Светог који силази на Њу, и зачиње истинског Спаситеља света. Учење о благодати од греха ослобођеној Ђеви Марији пориче Њену победу која није вредна да буде овенчана славом, чини је слепим инструментом Божјег провиђења.

Ово није егзалтација и увећање славе, већ омаловажавање, „дар” који јој је дат од папе Пија IX и свих осталих који су мислили да могу прославити Мајку Божју тражећи нове истине. Пресвета Ђева Марија била је толико слављена од Самог Бога, узвишен Њен живот на земљи и Њена слава на небу, да људски проналазци не могу додати ништа Њеној слави и части. Оно што људи проналазе само заклања Њено лице од њихових очију. „Пазите да вас ко не обмане философијом људском, по науди света а не по Христу”, пише ап. Павле од Духа Светог (Кол. 2:8).

Таква „ташта превара” је учење о безгрешном зачећу Ђеве Марије кроз Ану, које је на први поглед узвисује, али је у ствари омаловажава. Као и свака лаж, ова је посејана од „оца лажи” (Јв. 8:44), ђавола, који је успео преварити многе који нису разумели да хуле на Ђеву. Заједно са овим биће одбијено свако друго учење сродно томе. Тежњом да се узвиси Пресвета Ђева до једнакости са Христом приписује се Њеним мукана код Крста исти значај са патњама Христовим, тако да Искупитељ и са-Искупитељ пате исто према учењу паписта, или „да људска природа Мајке Божје на небу заједно са Богочовеком Христом спојена открива пун лик човека” (Протојереј С. Булгаков – „Неопалима купина”, ст. 141 – исто тако је ташта превара и заведеност философијом). У Христу Исусу нема ни мушког ни женског (Гал. 3:28), Христос искупљује читаву људску расу; зато Његовом васкрсењу једнако „Адам игра од радости и весели се Ева” (кондак 1. и 3. гл.), а својим Успењем Господ је узнео читаву људску природу. Исто тако, да је Мајка Божја „Комплементарна Светој Троици”, или „четврта ипостас”, да „Син и Мајка откривају Оца кроз Другу и Трећу „Ипостас”, да Ђева Марија јесте „створење, али не више створење” – све је то плод таштине, лажна мудрост која се не задовољава оним што Црква држи од времена Апостола, већ тежи да је прослави више него што је Бог прославља. Тако су речи св. Епифанија Кипарског испуњене: „Неки безумници у свом мишљењу о светој Приснођеви тежили су и теже да је поставе на место Бога” (против антидикомарионита). Али они који приказују тако бесмислено Ђеву, уместо да је величају, окрећу се хули; Свечиста презире лаж, будући Мајка Истине (Јн. 14:16).

Отац Серафим Роуз

Опасност контакта са духовима (3)

Једини правилан начин да се уђе у свет духовних бића јесте хришћанско подвижништво.

У своје време, које одређује само Бог, време само Богу и познато, ми ћемо неизбежно ступити у свет духова. За свакога од нас то је време – близу! Нека нам Сведобри Бог дарује да тако проведемо земаљски живот, да бисмо још за његова трајања раскинули општење са палим дусима и ступили у општење са светим духовним бићима, да бисмо на основу тога, онда када свучемо ово тело, били придружени њима, а

не дусима изопштеним (из Заједнице светих). Онај који је упознат са овим православним учењем може само са запрепашћењем и ужасом да гледа на лакоћу са којом савремени „хришћани” поклањају веру виђењима и јављањима (са оног света), која се данас све више и више шире. Узрок ове лаковерности је јасан: римокатолицизам и протестантизам, који су већ много векова отргнути од православног учења и праксе духовног (исправног) живота, изгубили су сваку способност за јасно разликовање духова.